

V Международная научно-практическая конференция «Trends in science and practice of today»

Педагогика

Зародження здоров'язберігаючих технологій в італійській вокальній педагогіці

Полканов Андрій Андрійович

Канд. мистецтвознавства,
викладач

Polkanov@ukr.net

Юйань Шаоцян

аспірант

490603871@qq.com

Тун Лінґе

аспірантка

1176676165@qq.com

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

Актуальність проблеми застосування здоров'язберігаючих технологій в системі сучасної освітньої системи доведена численними фізіологічними та психофізіологічними дослідженнями, з яких стає ясно, що існує комплекс чинників, які негативно впливають на стан здоров'я як школярів, так і студентської молоді. До основних факторів ризику науковці відносять:

- стресову психологічну атмосферу на заняттях, що виникає в результаті хибного стилю педагогічного спілкування;
- недостатню послідовність і системність у організації освітнього процесу;
- неефективність існуючої системи фізичного виховання на всіх щаблях освітньої системи – від дошкільної і шкільної до вищої;
- функціональну неготовність значної частки педагогів до пропедевтики типових функціонально-навчальних захворювань, здійснення охорони і зміцнення здоров'я;
- відсутність системної роботи з формування цінності здоров'я та здорового способу життя.

Достатньо розповсюдженим є і негативний вплив інтенсифікації освітнього процесу та невідповідність методів і технологій віковим та індивідуальним функціональним можливостям суб'єктів освітнього процесу, а також недотримання базових фізіологічних і саногенних вимог до організації навчання в переважній більшості освітніх напрямів.

Звернення до специфічної галузі вокально-освітньої галузі свідчить, що в цьому напрямку виникає група особливих ризиків, пов'язаних з важливістю загального стану здоров'я і, зокрема – здоров'я фонаційного апарату співаків. З цього погляду доцільно визначити два аспекти взаємозв'язку якості вокально-виконавської діяльності і здоров'я співаків. Це, по-перше, значущість загального фізичного розвитку, стану м'язового корпусу співака як підґрунтя формування співочої постави, якості вокального дихання, пластичності, важливої для емоційно-виразного втілення художнього змісту творів зовнішніми засобами виконавського артистизму.

Другий аспект питання – це особливість методики формування вокально-фонаційних навичок, яка має будуватися з врахуванням принципу природо-відповідності. Особливість його утілення в процесі вокальної освіти була в центрі уваги методичних пошуків видатних педагогів-практиків і науковців впродовж всієї історії її становлення. Вона стосується як складників голосового апарату – гортані, голосової щілини, резонаторів голосового апарату у всіх його складників, прикриття звуку, його атаки, виявлення регістрових даних голосу, так і координації взаємодії всіх складників голосотворення і звуковедіння.

Розглянемо, яким було ставлення до вокального здоров'я майбутніх співаків на початковому етапі становлення славнозв'язної італійської вокальної школи.

Зародження методики навчання сольного співу, зумовлене появою Італії наприкінці XVI – на початку XVII століття музичної драми (*dramma per musica*), власно – оперного жанру, привело до створення перших осередків вокального навчання в так званих консерваторіях, в яких виховувалися співаки з раннього дитячого віку. В результаті узагальнення набутого вокально-педагогічного досвіду виникають і перші трактати, у яких викладались методи навчання володінню голосом.

У відомих працях того часу – Джуліо Каччіні «Нова музика» (1601), П'єтро Франческо Тозі – «Погляди древніх і сучасних співаків, або Роздуми про колоратурний спів» (1723), Джіамбаттіста Манчіні «Практичні думки і роздуми про колоратурний спів» (1774) та ін., обґрунтовуються принципи індивідуального підходу до кожного учня у визначенні типу його вокальної обдарованості та визначенні методів виправлення існуючих у них недоліків, а також необхідність систематичних занять співом з поступовим збільшенням навантаження і зростання труднощів.

Звернемо увагу на те, що ці педагоги приділяли значу увагу поставі, рекомендуючи стояти струнко, голову тримати вільно, не піднімаючи й не опускаючи її; надавали суттєвої значущості зняттю м'язових затисків, позбавленню залишкової міміки, гримас, спотвореного обличчя, справедливо вважаючи це ознакою перенапруженої роботи всього голосового апарату.

Вокальне дихання, за Дж. Каччіні, мало бути легким, вільним, готовим «...служити співакові за будь-яких обставин», що відповідало стилістиці творів того часу, з їх короткими мелодійними побудовами, обмеженим

октавним діапазоном, відсутністю різких динамічних змін, емоційних контрастів.

Велика увага приділялась стану фонаційного апарату. Так, наголошується на приділенні уваги стану язика, вважаючи, що його положення «ложечкою» звільняє гортань і розвиває еластичність глотки; вправам на розвиток резонаторних почуттів та контролю за тим, що щоб не допускати жодної напруги шийних, лицьових м'яз, підборіддя; застосуванню спеціальних вправ на розвиток гнучкості й рухливості голосу.

Акцентується всіма авторами і на тому, що потрібно запобігати перевтомі голосового апарату і робити під час занять перерви, дотримуватися голосового режиму, неприпустимість шкідливих звичок (крик, голосна розмова, різні види знервованості тощо), тим самим забезпечуючи гігієну співацького голосу, що сприятиме як більш якісному звучанню, так і збереженню вокалістом свого голосу впродовж довгого часу.

Отже, як бачимо, принципи поступовості, упередження перевтоми, приділення уваги зняттю затисків, формуванню техніки вокального дихання й координованості всіх процесів звукоутворення, пов'язаних із оволодінням мистецтвом вокального виконавства, заклали італійській школі основу методики, яку можна визначити як таку, що не тільки дозволяє досягти значних успіхів у реалізації потенційних можливостей співака, а й збереженню їхнього вокального здоров'я і творчого довголіття.

Список літератури

1. Багадуров, В. А. (1929 – 1937). Очерки по истории вокальной методологии. Ч. 1-3. М. : Музыка. 228.
2. Гнидь Б. П. (1997). Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ. 320.
3. Ярославцева Л.К. (2004). Опера. Певцы. Вокальные школы Италии, Франции, Германии XVII-XX веков. Москва : Издательский дом «Золотое Руно», 200.